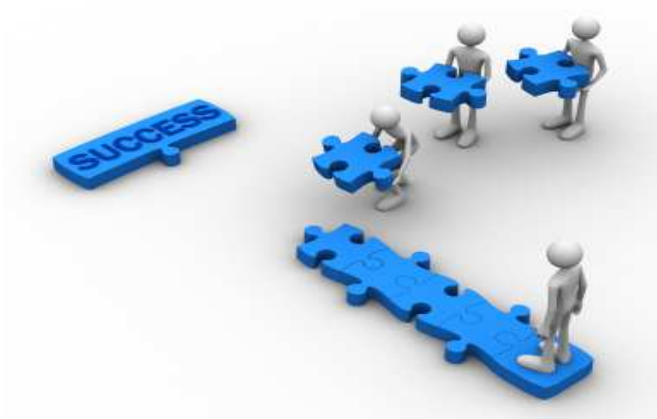

**WEWNĄTRZSZKOLNY
SYSTEM
DORADZTWA ZAWODOWEGO
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 306
IM. KS. JANA TWARDOWSKIEGO
W WARSZAWIE**

*"Cele to marzenia
z określoną datą realizacji"
- Charles C.Nobel*

Spis treści:

- 1. Wstęp.**
- 2. Przepisy prawa polskiego i unijnego dotyczące doradztwa zawodowego.**
- 3. Ocena zapotrzebowania na Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego.**
- 4. Funkcjonowanie wewnętrznego systemu doradztwa zawodowego w Szkole Podstawowej nr 306 w Warszawie.**
- 5. Podstawowe pojęcia z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego.**
- 6. Założenia i cele Wewnętrznego Systemu Doradztwa Zawodowego.**
- 7. Formy, metody i techniki pracy doradczej.**
- 8. Spodziewane efekty z działalności Wewnętrznego Systemu Doradztwa Zawodowego.**
- 9. Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego na rok szkolny 2019/2020.**
- 10. Ewaluacja.**

1. Wstęp.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w szkole obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do refleksyjnego wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej i w odległej perspektywie do wyboru zawodu. W sytuacji bardzo trudnego rynku pracy pomoc doradców zawodowych lub innych osób zajmujących się doradztwem edukacyjno-zawodowym powinna być dostępna na każdym etapie kształcenia i życia człowieka. Coraz częściej, bowiem będzie on zmuszony wielokrotnie zmieniać zawód, uzupełniać kwalifikacje. Stąd też ważnym elementem systemu edukacji staje się wyposażenie uczniów w umiejętności przydatne w podejmowaniu racjonalnych decyzji dotyczących wyboru kierunku kształcenia i zawodu, które rzutować będą na dalszy przebieg kariery zawodowej młodego człowieka.

System ten określa rolę i zadania osób odpowiedzialnych w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, metody pracy. WSDZ jest częścią planu wychowawczego szkoły. Adresatami projektu są uczniowie, ich rodzice, nauczyciele i instytucje wspomagające proces doradczy. Dobrze przygotowany uczeń do podjęcia decyzji edukacyjnej i zawodowej to taki, który wie jakie ma zainteresowania i predyspozycje, potrafi dokonać samooceny, zna swoją wartość, ma plany na przyszłość.

Opracowany WSDZ na rok szkolny 2019/ 2020 roku usprawni pracę szkoły i przepływ informacji doradczej.

2. Przepisy prawa polskiego i unijnego dotyczące doradztwa zawodowego - najważniejsze założenia związane z realizacją Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego, zawarte są w dokumentach:

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz.60 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 ze zm.) zobowiązuje placówki oświatowe do „przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia”.

- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 roku - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2014 roku, poz.191) - dotyczy zasadności zatrudnienia w szkole doradcy zawodowego.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 roku w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624, z 2002 r. Nr 10, poz. 96, z 2003 r. Nr 146, poz. 1416) nakładają na dyrektorów i rady pedagogiczne „obowiązek organizacji wewnątrzszkolnego systemu poradnictwa zawodowego oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu”.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2013.532 z dnia 7 maja 2013 r.). Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej prowadzą nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 11, poz. 114) zawiera definicję pomocy pedagogiczno-psychologicznej w odniesieniu do doradztwa zawodowego:
 - rozpoznawanie potencjalnych możliwości oraz indywidualnych potrzeb ucznia i umożliwianie ich zaspokojenia,
 - wspieranie uczniów, aktywnymi metodami, w dokonywaniu wyboru kierunku dalszego kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej oraz udzielanie informacji w tym zakresie,
 - wspieranie nauczycieli w organizowaniu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.
- Rezolucja Rady Unii Europejskiej z 18 Maja 2004- 9286/04 to najważniejszy do tej pory dokument wydany przez Unię Europejską dotyczący poradnictwa zawodowego. „Wszyscy obywatele Europy powinni mieć dostęp do usług związanych z poradnictwem, informacją zawodową i planowaniem kariery na każdym etapie swojego życia”.

3. Ocena zapotrzebowania na WSDZ.

Stworzenie Wewnętrznskolnego Systemu Doradztwa Zawodowego na poziomie szkoły podstawowej pomaga uczniom w samopoznaniu własnych predyspozycji, osobowości, potrzeb, uzdolnień, zainteresowań, możliwości. U podstaw wprowadzenia WSDZ w szkole leży przekonanie, że środowisko szkolne odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu decyzji zawodowych uczniów.

Bazując na koncepcji rozwoju zawodowego E. Ginzburga, który na podstawie badań empirycznych wyróżnił trzy okresy w procesie wyboru zawodu, tj.:

- okres wyboru na podstawie fantazji /do 11 roku życia/;
- okres wyboru próbnego /11 – 17 rok życia/, a w nim podokresy: zainteresowań, zdolności, wartości, przejściowy;
- okres realistycznego wyboru, trwający od 17 roku życia do wczesnej dorosłości.

Ważnym wydaje się stworzenie realnych możliwości, by szkoła, w ramach Wewnętrznskolnego Systemu Doradztwa Zawodowego, wspierała uczniów w przechodzeniu przez te okresy, dostarczała im niezbędnych informacji, kształtowała przydatne umiejętności i cechy zachowania.

4. Funkcjonowanie WSDZ w Szkole Podstawowej nr 306 w Warszawie.

Za realizację WSDZ odpowiada dyrektor szkoły oraz szkolny koordynator doradztwa zawodowego. Osobami współuczestniczącymi są: pedagog, psycholog szkolny, bibliotekarz, nauczyciele przedmiotowi, wychowawcy i inne osoby wspomagające działania doradcze. Wspólne planowanie działań systemowych przez specjalistów i nauczycieli, pozwoli podzielić się poszczególnymi zadaniami adekwatnie do posiadanej przez nich wiedzy, doświadczeń, kompetencji w obszarze wychowania, przedsiębiorczości, doradztwa i orientacji zawodowej. Treści z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane w szkole w ciągu roku szkolnego.

5. Podstawowe pojęcia z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego.

Poradnictwo zawodowe

Długofalowe i wieloetapowe działania wychowawcze, towarzyszące jednostce w trakcie jej rozwoju zawodowego. Obejmuje ono udzielanie pomocy uczniom i dorosłym w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces. (por.: *Ogólne zasady funkcjonowania poradnictwa zawodowego w systemie urzędów pracy. (1996) wyd. KUP.s.4,maszynopis*).

Orientacja zawodowa

Działania wychowawcze szkoły, rodziców i innych osób, grup i instytucji - mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, których ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru zawodu i szkoły. (*K. Lelińska: Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji (1999) s. 29*).

Doradztwo zawodowe

Świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielenie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji. (por.: *K. Lelińska: Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji, (1999) Problemy poradnictwa psychologiczno – pedagogicznego Nr 2/11. s. 29*).

Doradca zawodowy

Osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej (*Klasyfikacja Zawodów i Specjalności 1995. Wyd. MPiPS. Tom V, Zeszyt 2 cz. II.s.497*).

Informacja zawodowa

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związanych z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji (por.: K. Lelińska: *Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych*. (1985). WSiP. s. 35).

Informacja edukacyjna

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania decyzji związanych z dalszym kształceniem (opr. G. Sołtysińska).

Zawód

Wewnętrznie spójny system czynności wymagający określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób i systematycznie, stanowiący podstawę utrzymania i zapewniający pozycję w społeczeństwie. (por.: J. Szczepański: *Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową. Socjologia zawodów*. (1965) KiW.).

Wewnątrzszkolny system doradztwa

Ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System powinien określać: role i zadania doradcy w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, formy i metody pracy. (opr. A. Łukaszewicz).

6. Założenia i cele WSDZ.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakładu, że:

- wybór zawodu jest procesem rozwojowym i stanowiącym sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia;
- na wybór zawodu składają się: wiedza na temat siebie, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy;
- na wybór zawodu wpływają głównie cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności), umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości i normy, czynniki emocjonalne, zdrowotne, rodzaj i poziom wykształcenia, wpływ rodziny, aktywność własna jednostki;

- preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się w toku życia człowieka;
- działania w ramach WSDZ muszą być systematyczne, zaplanowane i realizowane wg harmonogramu pracy szkoły;
- WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami (Radą Pedagogiczną);
- WSDZ ma charakter planowych działań ogółu nauczycieli i koordynowany jest przez szkolny zespół do spraw doradztwa zawodowego, dzięki czemu wszelkie działania szkoły mają spójny charakter.

Cele Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego.

Cel główny: przygotowanie uczniów do refleksyjnego wyboru dalszej ścieżki kształcenia oraz trafnego wyboru zawodu.

Cele szczegółowe:

Uczniowie :

- poznają własne predyspozycje, zainteresowania, uzdolnienia;
- rozwijają umiejętności pracy zespołowej, przełamywania barier środowiskowych oraz kształtowania właściwych relacji społecznych;
- wiedzą jak się uczyć i rozwijać swoje zainteresowania, pasje i talenty;
- potrafią określić swoje mocne strony, są świadomi swoich ograniczeń;
- posiadają informacje o zawodach z najbliższego otoczenia;
- są zmotywowani do pracy na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego;
- znają czynniki trafnego wyboru zawodu;
- znają system kształcenia, oraz ofertę szkół ponadpodstawowych;
- znają zasady rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i terminarz rekrutacyjny;
- wybierają szkołę po dokonaniu analizy własnych możliwości psychofizycznych z wymaganiami szkoły;
- znają źródła informacji edukacyjnej;
- rozwijają wiedzę o rynku pracy;
- rozwijają umiejętności uczenia się;
- rozwijanie umiejętności analizowania własnych zasobów i ograniczeń w kontekście planów i aspiracji zawodowych;

- są otwarci i przygotowani na wyzwania współczesnego świata.

Nauczyciele:

- rozwijają kompetencje karierowe ucznia;
- potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów;
- rozwijają talenty, zainteresowania, zdolności, predyspozycje;
- wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji, lub kierują do specjalistów;
- znają ścieżki edukacyjne, ofertę szkół, zasady rekrutacji;
- włączają przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w proces orientacji i doradztwa zawodowego w szkole.

Rodzice:

- są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli „doradców”;
- znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu;
- znają ścieżki edukacyjne, ofertę szkół, zasady rekrutacji;
- wzmacniają proaktywną postawę w procesie podejmowania decyzji edukacyjno- zawodowych przez ich dziecko;
- wiedzą gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych;
- angażują się w pracę doradczą szkoły (np. prezentują swoje zawody, zakłady pracy).

7. Formy, metody i techniki pracy doradczej.

Formy pracy adresowane do uczniów:

- zajęcia warsztatowe (grupowe) służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania własnego rozwoju i kariery zawodowej, umożliwiające poznanie siebie i swoich predyspozycji zawodowych;
- warsztaty doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania w grupie, radzenie sobie ze stresem;
- zajęcia służące rozwijaniu i doskonaleniu umiejętności autoprezentacji;
- udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej /o zawodach, szkołach, rynku pracy, w postaci prasy, informatorów, programów multimedialnych;

- spotkania z przedstawicielami lokalnych firm, pracodawców;
- prowadzenie kółek zainteresowań dla uczniów;
- udzielanie indywidualnych porad uczniom;
- lekcje z wychowawcą;
- wycieczki zawodoznawcze;
- formy wizualne- strona internetowa szkoły, tablica informacyjna/ gazetki.

Formy działań adresowane do rodziców:

- przekazanie informacji na temat doradztwa zawodowego w Warszawie;
- przekazanie informacji o możliwości indywidualnej rozmowy z doradcą zawodowym na terenie PPP nr 20;
- spotkania rodzicami;
- strona internetowa szkoły;
- gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno- zawodowych o zawodach, rynku pracy, możliwościach kształcenia i zatrudnienia w postaci prasy, informatorów, programów multimedialnych.

Metody najczęściej stosowane w pracy doradczej to:

- ćwiczenia indywidualne i grupowe;
- aktywizujące problemowe - burza mózgów, dyskusja;
- metoda dramy - inscenizacje i odgrywanie ról;
- metody testowe (kwestionariusze, ankiety, testy);
- metody audiowizualne - filmy edukacyjne, zasoby Internetu i programy multimedialne, prezentacje multimedialne;
- treningi umiejętności społecznych, mini wykłady, pogadanki.

Techniki : plastyczne, wzmacniające myślenie krytyczne oraz strategiczne (np. analizę SWOT), kwestionariusze, wywiady, gry i zabawy.

8. Spodziewane efekty wynikające z wdrożenia WSDZ w Szkole:

- uczniowie lepiej poznają siebie: umiejętności, zainteresowania, cechy osobowości, predyspozycji zawodowych;
- uczniowie rozpoznają swoje predyspozycje niezbędne do wykonywania określonych czynności;

- uczniowie zdobędą umiejętność efektywnego komunikowania się z rówieśnikami, ludźmi dorosłymi (przedstawicielami różnych zawodów);
- zdobędą wiedzę na temat wykonywanych zawodów, używanych narzędzi pracy, predyspozycji niezbędnych do wykonywania danego zawodu;
- rodzice uzyskają pomoc w kształtowaniu określonych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej ich dzieci;
- będą podejmować świadome i trafniejsze decyzje edukacyjne i zawodowe;
- mniej niepowodzeń szkolnych, zniechęcenia, porzucania szkoły a potem pracy, jako konsekwencji niewłaściwych wyborów.

9. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego na rok szkolny 2019/2020:

- realizacja tematów związanych z poznawaniem siebie /zainteresowania, predyspozycje, cechy charakteru, samoocena/ - klasa 7;
- poznawanie różnych zawodów – klasa 7;
- przedstawienie aktualnej oferty szkół ponadpodstawowych – klasy 7;
- włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły;
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych do zakładów pracy;

Szczegółowy program realizowanych tematów – załącznik nr 1.

10. Ewaluacja.

Ewaluacja WSDZ jest niezbędna, aby działania doradcze na terenie szkoły były zgodne z oczekiwaniami i potrzebami uczniów i ich rodziców. Na podstawie ankiety ewaluacyjnej sporządzone zostanie sprawozdanie i przedstawione Dyrektorowi szkoły (Radzie Pedagogicznej) do zatwierdzenia.

*Opracowała:
Joanna Jabłowska*